

Hrad Svojanov

Kraj: Pardubický

GPS souřadnice: 49.627321N, 16.408252E

Okres: Svitavy

Adresa URL: www.svojanov.cz

V jihovýchodním cípu Čech, na kopci nad městečkem Svojanov stojí hrad, v jehož architektuře se mísí gotika s empírem, tedy středověk s 19. stoletím. Hrad Svojanov je jeden z nejstarších českých královských hradů, který bývá nazýván též „vilou českých královen“.

Hrad Svojanov založil kolem roku 1224 královský purkrabí Svěslav z Bořitova. Hrad tehdy plnil účel strážní pevnosti, zajišťoval ochranu nad zemskou obchodní stezkou spojující Brno s Litomyšlí a zároveň střežil historickou zemskou hranici mezi Moravou a Čechami. Hrad tedy byl velmi pevný. Jeho dominantu dodnes tvoří válcová věž zvaná hláska. Hrad obepíná mohutná hradba, jejíž síla zdíva dosahuje místy až 8 m. Původní raně gotický palác se dodnes dochoval ve zdivu nynějšího paláce empírového.

Po smrti krále Přemysla Otakara II. hrad jako královský věnný majetek získala do držení královna vdova Kunhuta, která zde žila se svým druhým manželem Závišem z Falkenštejna. Záviš byl ambiciózním šlechticem své doby. Intrikami české šlechty byl Záviš zajat na Pražském hradě, uvězněn a nakonec roku 1290 popraven. K naplnění Závišových cílů tak nikdy nedošlo a na Svojanově se uzavřela perioda nejslavnějších dějin hradu.

Král Karel IV. Svojanov ve svém zákoníku Majestas Carolina zařadil mezi 11 nejvýznamnějších českých hradů, které neměly být nikdy prodány nebo zastaveny. Toto přání ale nedodržel již Karlův syn král Zikmund, který hrad předal do držení pánům z Boskovic. Páni z Boskovic vybudovali důmyslný systém pozdně gotického opevnění se sedmi baštami a domem zbrojnošů, který patřil v té době k nejpokrokovějším u nás. Dům zbrojnošů, původně ubikace hradní posádky, se dodnes dochoval ve zcela autentickém stavu s původními omítkami a dřevěnými prvky. Později byl využíván krátce jako pivovar a pak sýpka, díky tomu nebyl nikdy přestavován.

Další držitelé hradu – Trčkové z Lípy nechali postavit na původní hradbě nový renesanční palác, jehož fasádu dodnes zdobí fragmenty psaníčkových sgrafit. Palác samotný se však dochoval jen ve zříceninách. Roku 1569 byl hrad poškozen požárem, poté byl sice ještě opraven, ale byl využíván spíše jako hospodářské centrum panství.

V 19. století se v jeho držení vystřídala řada méně významných majitelů a v části areálu byla vybudována továrna na zpracování grafitu. Po požáru roku 1842 nechali manželé Kriestenovi hrad částečně přestavět v empírovém stylu. Svou nynější podobu tehdy dostal hlavní obytný palác a vstupní úřednická budova.

Roku 1910 hrad zakoupilo město Polička a zahájilo první zabezpečovací práce jednotlivých budov, věže i hradeb. V roce 1992 byl hrad navrácen do vlastnictví městu Poličce, které zrealizovalo citlivě provedenou obnovu celého areálu.

V dnešní době je hrad Svojanov místem konání četných kulturních akcí, koncertů, divadelních vystoupení a šermířských slavností. Pro návštěvníky je atraktivní i samotný areál hradu, s rozhlednou na břitové věži, vyhlídkovými ochozy na hradbách a nádvořími. Součástí areálu je i obnovená

gotická zahrada, jediná svého druhu ve střední Evropě. Pod zahradou se nachází rozsáhlé parkány podél vnějšího hradebního obvodu s obrannými baštami.

